

Центральноукраїнський національний технічний університет
Кафедра загального землеробства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-педагогічної роботи
професор А. Кириченко
“ _____ ” _____ 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Кормовиробництво

спеціальність _____ 201 «Агрономія»
(шифр і назва спеціальності)
освітня програма (и) _____ Агрономія
(назва освітньої програми)
факультет _____ Агротехнічний
(назва інституту, факультету, відділення)

2023-2024 навчальний рік

Розробники: Резніченко Віта Петрівна, доцент, кандидат сільськогосподарських наук

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри загального землеробства

Протокол №   1   від " 31 " серпня 2023 року

Завідувач кафедри загального землеробства

_____ (Мостіпан М.І.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Декан факультету

Агротехнічного факультету

_____ (____ Сало В.М.____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3,5	Галузь знань <u>20. Аграрні науки та продовольство</u>	Обов'язкова навчальна дисципліна професійної підготовки	
Загальна кількість годин – 105	Спеціальність: <u>201 Агрономія</u> Освітня програма: <u>Агрономія</u>	Рік підготовки:	
		III -й	III -й
		Семестр	
		5 -й	5-й
		Лекції	
Тижневих годин навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 4,5	Освітній рівень: <u>Перший бакалаврський</u>	28 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		год.	год.
		Лабораторні	
		14 год.	4 год.
		Самостійна робота	
		63 год.	97 год.
Вид контролю:			
залік	залік		

Мова навчання українська

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни “Кормовиробництво” – формування у майбутніх фахівців технологічної підготовки з виробництва кормів, що є основою продуктивності тварин, забезпечення населення достатньою кількістю якісних продуктів харчування тваринного походження і зменшення негативного впливу сільського господарства на довкілля.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути наступні **компетентності**:

Загальні:

ЗК11. Прагнення до збереження навколишнього середовища

Фахові:

ФК1. Здатність використовувати базові знання основних підрозділів аграрної науки (рослинництво, землеробство, селекція та насінництво, агрохімія, плідівництво, овочівництво, ґрунтознавство, кормовиробництво, механізація в рослинництві, захист рослин).

ФК5. Здатність оцінювати, інтерпретувати й синтезувати теоретичну інформацію та практичні, виробничі і дослідні дані у галузях сільськогосподарського виробництва.

ФК8. Здатність розв'язувати широке коло проблем та задач у процесі вирощування сільськогосподарських культур, шляхом розуміння їх біологічних особливостей та використання як теоретичних, так і практичних методів.

Завдання. Навчитися організовувати стабільне виробництво кормів, з врахуванням вимог до поживного балансу, добирати кормові культури відповідно до особливостей природно-географічних умов території.

Передумови для вивчення дисципліни:

Структурно логічна схема підготовки бакалавра.

Враховуючи послідовність накопичення знань та інформації, дисципліна вивчається після викладання наступних дисциплін: Ботаніка, Введення в спеціальність, Тваринництво.

Результати навчання:

ПРН6. Демонструвати знання й розуміння фундаментальних дисциплін в обсязі, необхідному для володіння відповідними навичками в галузі агрономії

ПРН9. Володіти на операційному рівні методами спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, а також культивування об'єктів і підтримання стабільності агроценозів із збереженням природного різноманіття.

ПРН11. Ініціювати оперативне та доцільне вирішення виробничих проблем відповідно до зональних умов.

ПРН12. Проектувати й організовувати технологічні процеси вирощування насінневого матеріалу сільськогосподарських культур відповідно до встановлених вимог.

ПРН14. Інтегрувати й удосконалювати виробничі процеси вирощування сільськогосподарської продукції відповідно до чинних вимог

Набути соціальних навичок (soft-skills):

- здійснювати професійну комунікацію, ефективно пояснювати і презентувати матеріал, взаємодіяти в проектній діяльності;
- здатність працювати в аграрному середовищі;
- креативне й критичне мислення;
- етичність, чесність, терпіння, повага до оточуючих

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Історія кормовиробництва. Екологічні особливості кормових рослин та біологічні особливості кормових рослин.

Тема 2. Оцінка якості кормів. Програмування врожайності кормових культур.

Тема 3. Організаційно-господарські, економічні та біологічні основи кормової площі.

Тема 4. Агротехнічні, меліоративні, екологічні основи кормової площі.

Тема 5. Конвеєрне виробництво кормів. Прецензійні технології.

Тема 6. Коротка характеристика основних видів кормових трав

Тема 7. Історія розвитку польового кормовиробництва. Складові польового кормовиробництва. Кормові сівозміни. Значення, основні види, оцінка.

Тема 8. Порядок впровадження, прийоми підвищення продуктивності та зрошення кормових сівозмін.

Тема 9. Використання кар'єрних виробок для виробництва кормів. Використання піщаних земель у польовому кормовиробництві.

Тема 10. Багаторічні трави польового травосіяння. Однорічні трави польового травосіяння.

Тема 11. Хрестоцвіті та соняшник в кормовому конвеєрі.

Тема 12. Щириця, мальва та кукурудза на зелений корм.

Тема 13. Однорічні та нетрадиційні багаторічні культури на силос.

Тема 14. Вирощування кормових культур на насіння.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		о	л	п	лаб	інд
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Історія кормовиробництва. Екологічні особливості кормових рослин та біологічні особливості кормових рослин.	13	2		2		9	15,5	0,5		1,0		14
Тема 2. Оцінка якості кормів. Програмування врожайності кормових культур.	2	2					0,5	0,5				
Тема 3. Організаційно-господарські, економічні та біологічні основи кормової площі.	13	2		2		9	15	0,5		0,5		14
Тема 4. Агротехнічні, меліоративні, екологічні основи кормової площі.	2	2					0,5	0,5				
Тема 5. Конвеєрне виробництво кормів. Претензійні технології.	13	2		2		9	0,2	0,2				
Тема 6. Коротка характеристика основних видів кормових трав	2	2					14,7	0,2		0,5		14
Тема 7. Історія розвитку польового кормо виробництва. Складові польового кормо виробництва. Кормові сівозміни. Значення, основні види, оцінка	13	2		2		9	14,7	0,2		0,5		14
Тема 8. Порядок впровадження, прийоми підвищення продуктивності та зрошення кормових сівозмін.	2	2					0,2	0,2				
Тема 9. Використання кар'єрних виробок для виробництва кормів. Використання піщаних земель у польовому кормовиробництві.	13	2		2		9	0,2	0,2				
Тема 10. Багаторічні трави польового травосіяння. Однорічні трави польового травосіяння.	2	2					0,2	0,2				
Тема 11. Хрестоцвіті та соняшник в кормовому конвеєрі.	13	2		2		9	14,7	0,2		0,5		14
Тема 12. Щириця, мальва та кукурудза на зелений корм.	2	2					14,7	0,2		0,5		14
Тема 13. Однорічні та нетрадиційні багаторічні культури на силос.	13	2		2		9	0,2	0,2				
Тема 14. Вирощування кормових культур на насіння.	2	2					13,7	0,2		0,5		13
ЗАЛІК	+						+					
Усього годин	105	28		14		63	105	4		4		97

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Види кормів та їх характеристика	2
2	Оцінка поживності рослинних кормів.	2
3	Оцінка продуктивності та поживності кормових рослин	2
4	Визначення потреби у кормах, площі посівів кормових культур та потреби у насінні	2
5	Складання зеленого конвеєра.	2
6	Силосування рослинної маси	2
7	Приготування сінажу	2
Всього годин		14

8. Самостійна робота

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вивчити види кормів та їх характеристика	9
2	Вивити оцінку поживності рослинних кормів.	9
3	Вивчити оцінку продуктивності та поживності кормових рослин	9
4	Розрахувати потребу у кормах, площі посівів кормових культур та потреби у насінні	9
5	Провести складання зеленого конвеєра.	9
6	Вивчити принципи силосування рослинної маси	9
7	Вивчити принципи приготування сінажу	9
Усього годин		63

9. Індивідуальні завдання

10. Методи навчання

Лекційні заняття, лабораторні заняття, індивідуальна та самостійна робота здобувачів вищої освіти.

11. Критерії та засоби оцінювання

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль.

Форма підсумкового контролю: залік.

Контроль знань і умінь здобувачів (поточний і підсумковий) з дисципліни «Кормовиробництво» здійснюється згідно з кредитною трансферно-накопичувальною системою організації навчального процесу. Рейтинг здобувача із засвоєння дисципліни визначається за 100 бальною шкалою.

Для **заліку** враховується сума рейтингу з навчальної роботи за два модулі, для оцінювання кожного модуля виділено **50 балів** максимально.

Критерії оцінки заліку:

-«**зараховано**» – здобувач має стійкі знання про основні поняття дисципліни, може сформулювати взаємозв'язки між поняттями.

- «**незараховано**» – здобувач має значні пропуски в знаннях, не може сформулювати взаємозв'язку між поняттями, що вивчаються в курсі, не має уявлення про більшість основних понять дисципліни, що вивчається.

Вимоги до письмової роботи (заочна форма навчання):

Вивчення дисципліни передбачає обов'язкове виконання здобувачами вищої освіти заочної форми навчання письмової домашньої контрольної роботи за індивідуальним варіантом відповідно до порядкового номера здобувача вищої освіти за списком в навчальних журналах академгрупи. Завдання та вимоги до виконання контрольної містяться в Навчально-методичному комплексі.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

Включає навчально-методичний комплекс з дисципліни, рекомендована обов'язкова та додаткова література, конспект лекцій, методичні вказівки до виконання практичних робіт:

- Методичні рекомендації до проведення практичних робіт з кормовиробництва згідно вимог кредитно-трансферної системи навчання для здобувачів ОПП «Агрономія» спеціальності 201 «Агрономія» першого ступеня вищої освіти //О.А. Андрієнко, В.П. Резніченко, Г.І. Корнічева – Кропивницький: ЦНТУ, 2023. 40 с.

14 Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Зінченко О. І. Кормовиробництво: Навчальне видання. 2-е вид., доп. і перероб. К.: Вища освіта, 2005. 448 с.: іл.

2. Методичні рекомендації до проведення практичних робіт з кормовиробництва згідно вимог кредитно-трансферної системи навчання для здобувачів ОПП «Агрономія» спеціальності 201 «Агрономія» першого ступеня вищої освіти //О.А. Андрієнко, В.П. Резніченко, Г.І. Корнічева – Кропивницький: ЦНТУ, 2023. 40 с

3. Годівля сільськогосподарських тварин: Методичні вказівки і робочий зошит для проведення практичних занять та організації самостійної роботи для студентів біолого-технологічного факультету. Частина II / В.С.Бомко, Л.Г. Бомко, С.П. Бабенко, та ін. Біла Церква, 2019. 52 с.

4. Петриченко В. Ф., Макаренко П. С. Лучне кормовиробництво і насінництво трав. Посібник для с.-г. вузів. Вінниця : Діло, 2005. 227 с.

5. Макаренко П. С. Лучне і польове кормовиробництво : навчальне видання. Вінниця : ФОП Данилюк В. Г., 2008. 548 с.

6. Підпалій І. Ф., Польова О. М. Кормовиробництво та лукувництво. Методичні вказівки з виконання лабораторних робіт для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» спеціальності 7.1130.102 «Агрономія». Вінниця. 2010. 56 с.

7. Норми годівлі, раціони і поживність кормів для різних видів сільськогосподарських тварин. Проваторов Г.В. Суми: Університетська книга. 2019. 490с.

8. Sustainable Summer Fodder Production, Challenges, and Prospects Edited By Imran ul Haq, Siddra Ijaz, Haussam Ali Copyright 2023

Додаткові

9. Спринчук Н.А., Воронецька І.С., Жуков В.П., Кравчук О.О., Петриченко І.І. Оптимальні моделі розвитку товарного кормовиробництва як синтетичної галузі// Корми і кормовиробництво. Міжвідомчий тематичний науковий збірник. Вінниця, 2020. № 89. С. 223-233.

10. Векленко Ю.А., Ковтун К.П., Матіяш Н.О. Вплив норм висіву та удобрення на кормову продуктивність вівсяно-бобових сумішок в умовах правобережного Лісостепу. Корми та кормовиробництво. Вип. 86. 2018. С. 57-62.

11. В. І. Горщар, О. М. Окселенко, Коромовиробництво: Методичні вказівки для проведення лабораторно-практичних занять з дисципліни «Кормовиробництво». Дніпропетровськ. 2011. 48 с.

12. Кургак В., Штакал М., Штакал В. Продуктивність багаторічних злакових трав і їх сортосумішей на осушених торфових ґрунтах. Вісник аграрної науки НААН, 2018. 96(9). С. 20-25.

13. Козик В.М., Векленко Ю.А., Агій В.М., Височанський Й.С., Грабовенський М.І., Канаило В.В. Відновлення продуктивності деградованих лукопасовищних угідь в Гірсько-Лісовому поясі Карпат (рекомендації). Велика Бахта, 2015. 27 с.

14. Петриченко В.Ф., Корнійчук О.В., Векленко Ю.А. Наукові основи інтенсифікації виробництва кормів на луках та пасовищах України. Корми і кормовиробництво. 2020. No 89. С. 10-22.
<https://doi.org/10.31073/kormovyrobnytstvo202089-01>

15. Мазур В. А., Панцирева Г. В. Вплив технологічних прийомів вирощування на урожайність і якість зерна люпину білого в умовах Правобережного Лісостепу. Сільське господарство і лісівництво. Вінниця: ВНАУ, 2017. Вип. No 7. Т 1. С. 27-36.

16. Векленко Ю.А., Гетман Н.Я., Захлебна Т.П., Ксенчина О.М. Продуктивність кормових культур та ефективність їх вирощування за органічного виробництва рослинної сировини. Корми і кормовиробництво. No 89. 2020. С. 143-150. <https://doi.org/10.31073/kormovyrobnytstvo202089-14>

17. Резніченко В.П. Забезпеченість азотом гумусного горизонту чорноземів типового та звичайного в умовах північного Степу України / В.П. Резніченко, М.М. Ковальов // Таврійський науковий вісник: Сільськогосподарські науки. Вип. 107. – Видавничий дім «Гельветика», 2019. – С. 303-311. DOI <https://doi.org/10.32851/2226-0099.2019.107.39>

18. Резніченко В.П. Обґрунтування замкненого ресурсозберігаючого виробництва екологічно безпечної сільськогосподарської продукції у сучасних енергоощадних агроєкокомплексах / В.П. Резніченко, Г.А. Кулик, М.М. Ковальов // Таврійський науковий вісник: Сільськогосподарські науки. Вип. 109. Видавничий дім «Гельветика», 2019. С. 303-311 DOI <https://doi.org/10.32851/2226-0099.2019.109-1.17>

Інформаційні ресурси

19. Система дистанційної освіти Moodle ЦНТУ URL: <https://moodle.kntu.kr.ua/course/view.php?id=1162>

20. Обласна універсальна наукова бібліотека ім. Д. І. Чижевського. URL: <https://library.kr.ua/>

21. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

22. Бібліотека Центральноукраїнського національного технічного університету. URL: <http://library.kntu.kr.ua/>
23. Репозитарій Центральноукраїнського національного технічного університету. URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/>
24. Національна наукова сільськогосподарська бібліотека Національної академії аграрних наук України <http://dns.gb.com.ua/>
25. Кафедра загального землеробства Центральноукраїнського національного технічного університету. URL: <http://agro.kntu.kr.ua/>
26. Інституту сільського господарства Степу. URL: <https://isgs-naan.com.ua/>
27. Бібліотека Інституту сільського господарства Степу. URL: <https://isgs-naan.com.ua/members/login/>
28. База даних Scopus. URL: <https://www.scopus.com/>
29. База даних Web of Science. URL: <https://www.webofscience.com/>
30. База даних Orcid. URL: <https://info.orcid.org/>
31. Департамент агропромислового розвитку Кіровоградської обласної державної адміністрації. URL: <https://apk.kr-admin.gov.ua/>